

2015/2103(INL)

9.11.2016

AVIZ

al Comisiei pentru ocuparea forței de muncă și afaceri sociale

destinat Comisiei pentru afaceri juridice

conținând recomandări adresate Comisiei referitoare la normele de drept civil
privind robotica
(2015/2103(INL))

Raportor pentru aviz: **Ádám Kósa**

(Inițiativă – articolul 46 din Regulamentul de procedură)

PA_INL

SUGESTII

Comisia pentru ocuparea forței de muncă și afaceri sociale recomandă Comisiei pentru afaceri juridice, competentă în fond, includerea următoarelor sugestii în propunerea de rezoluție ce urmează a fi adoptată:

1. invită Comisia să realizeze urgent o evaluare temeinică a impactului roboticii asupra numărului și tipului de locuri de muncă și asupra profilurilor de calitate și de competențe ale locurilor de muncă existente; să colecteze informații despre noile forme de ocupare a forței de muncă cu scopul de a anticipa cât se poate de eficient, în primul rând, dacă răspândirea roboticii aduce prosperitate și progres în sine, dacă face ca munca umană să fie inutilă în structura tradițională de producție și servicii și, dacă da, ce condiții sunt necesare pe lângă securitatea financiară pentru a asigura că oamenii sunt sănătoși din punctul de vedere al bunăstării mentale și fizice, cetățeni fericiți și activi și dacă beneficiile teoretice ale simbiozei dintre oameni și mașini contribuie efectiv la bunăstare și la dezvoltare; în al doilea rând, dacă pe piața muncii în schimbare legislația și practicile din statele membre pot asigura o modalitate justă din punct de vedere social, incluzivă și sustenabilă de reducere a inegalităților, sărăciei și excluziunii sociale, precum și un mediu în care toate ființele umane să aibă șanse egale de a-și dezvolta talentele, competențele și sentimentul de individualitate;
2. subliniază că, deși dezvoltarea roboticii și a inteligenței artificiale se accelerează, este esențial să se contureze evoluția acestora și să se anticipeze posibilele consecințe în ceea ce privește ocuparea forței de muncă și politica socială, deoarece utilizarea sporită și la nivel global a roboticii în producția de bunuri și în servicii are ca rezultat o productivitate mai mare, care poate fi obținută cu forță de muncă redusă și, în consecință, pe parcursul următorului deceniu, unele locuri de muncă vor fi complet eliminate și multe altele vor fi afectate; prin urmare, invită Comisia să efectueze o analiză a provocărilor și oportunităților în domeniul ocupării forței de muncă și să dezvolte o metodă care să permită monitorizarea numărului și a naturii locurilor de muncă pierdute și create de robotizare și automatizare, precum și impactul acestui fenomen asupra veniturilor pierdute de sistemele de securitate socială, de asemenea, invită Comisia să evalueze, în mod regulat și în dialog cu partenerii sociali, în ce măsură numărul orelor de muncă săptămânale, anuale și pe durata întregii vieți poate fi redus fără pierderea veniturilor și să înceapă să exploreze noi opțiuni de finanțare pentru viitoarele sisteme de protecție socială și să regândească modul în care lucrătorii se implică în activitatea lor și modul în care platformele digitale de lucru pot asigura o conectare optimizată între indivizi, echipe și proiecte;
3. subliniază că robotizarea are ca rezultat, pe de o parte, pierderea multor locuri de muncă și, pe de altă parte, pierderea locurilor de muncă individuale în multe domenii, iar egalizarea salarială ar putea fi finanțată prin creșterea productivității;
4. consideră că roboții ar trebui concepuți pe baza unor procese ce asigură controlul uman și reversibilitatea operațiunilor roboților și că, având în vedere nivelul tot mai mare de autonomie a roboților, în paralel ar trebui să se modifice normele privind răspunderea referitoare la consecințele asociate acțiunilor sau lipsei de acțiune a roboților; este îngrijorat din cauza lipsei unui cadru general și a unor dispoziții juridice privind automatizarea muncii în cadrul acestei noi revoluții industriale în curs de desfășurare și

consideră că este esențial ca Uniunea să specifice un cadru juridic care să reflecte complexitatea roboticii și numeroasele implicații sociale ale acesteia; prin urmare, invită Comisia să propună o definiție comună a roboților inteligenți autonomi și a subcategoriilor acestora la locul de muncă și să analizeze avantajele și dezavantajele unui sistem de asigurare obligatorie care să acopere posibilele pagube și erori cauzate de roboții săi;

5. subliniază că sistemele de educație și de formare trebuie să se adapteze la schimbările legate de profesii și de modurile de producție, punând mai mult accent pe locurile de muncă cu un conținut creativ și nerepetitiv cu scopul de a păstra valoarea muncii umane și de a pune la dispoziția tuturor generațiilor instrumentele necesare care să le ofere cea mai bună pregătire posibilă pentru piața muncii într-o lume care se schimbă permanent din cauza robotizării și automatizării; evidențiază importanța flexibilității competențelor, precum și importanța competențelor necesare în viața cotidiană și a celor sociale în cadrul educației; își exprimă convingerea că, pe lângă cunoștințele academice predate în școli, copiii trebuie să dobândească competențe de gândire critică pentru a putea pune întrebări și lua decizii în cunoștință de cauză, competențe creative pentru a putea transpune ideile în practică și a dezvolta un simț al inițiativei, iar învățarea pe tot parcursul vieții trebuie realizată prin acțiuni pe tot parcursul vieții; subliniază că competențele digitale sunt esențiale pentru automatizarea care în prezent decurge într-un ritm accelerat și digitalizarea muncii și a serviciilor presupune dezvoltarea abilităților și a competențelor digitale, pentru a asigura un nivel ridicat al ocupării forței de muncă și pentru a eradică analfabetismul digital în creștere și riscul excluziunii sociale asociat cu acesta; subliniază că ar trebui acordată o atenție deosebită digitalizării învățământului și exploatarea robotizării în predare și învățare, iar educația ar trebui să sublinieze, de asemenea, importanța științelor umaniste, care aduc beneficii sub forma calităților creative, inventive, artistice și culturale pe piața forței de muncă, aflată în schimbare, astfel încât oamenii să aibă în continuare un avantaj comparativ față de mașini;
6. admite că robotica oferă un potențial enorm pentru sprijinirea și ușurarea vieții, în special pentru persoanele cu handicap și persoanele în vârstă în viața de zi cu zi, și ar putea aduce o contribuție majoră la autonomia vieții acestora și la integrarea lor pe piața muncii; este de opinie că trebuie să se examineze atent ce dispoziții în privința ocupării forței de muncă ar putea fi necesare din punctul de vedere al forței de muncă în cazul în care dezvoltarea sau completarea artificială sau genetică a capacităților umane existente va avea drept rezultat oameni cu capacități extraordinare, modificând prin aceasta fundamental semnificația termenului de „handicap” și conferind un avantaj de nerecuperat persoanelor care au acces la astfel de inovații tehnologice, instrumente și intervenții, ceea ce în mod evident va genera întrebări de ordin etic și moral, care ar trebui examinate temeinic;
7. subliniază faptul că decizia individuală de a alege sau a refuza un implant, o proteză sau o extensie a corpului uman nu trebuie să conducă niciodată la un tratament nefavorabil sau la amenințări în ceea ce privește ocuparea unui loc de muncă, educația, îngrijirile medicale, securitatea socială sau alte beneficii și subliniază că toți cetățenii trebuie să aibă acces egal și neîngrădit la beneficiile noilor tehnologii; subliniază în această privință faptul că, întrucât demnitatea umană se află în centrul legislației Uniunii și internaționale în materie de drepturile omului, este important să se examineze modul în care se poate garanta că persoanele care nu sunt considerate deocamdată persoane cu

handicap să nu fie dezavantajate, în raport cu „oamenii cu îmbunătățiri”, similar persoanelor cu un handicap mental sau persoanelor cu retardare mentală și dacă persoanele care trăiesc cu un handicap mental și persoanele care trăiesc cu retardare mentală vor putea să ia decizii independente prin intermediul unui proces decizional asistat, astfel cum se prezintă în Convenția privind drepturile persoanelor cu handicap, cu ajutorul roboților, precum și modul în care va fi împărțită responsabilitatea între aceștia;

8. indică totuși faptul că există riscuri ce decurg din utilizarea roboților, care ar trebui ponderate în mod adecvat în raport cu beneficiile pe care aceștia le-ar putea aduce; remarcă faptul că ar trebui să se țină seama de vătămările corporale la locul de muncă provocate de roboți și de cererile de despăgubire aferente; indică faptul că, deși ar putea spori productivitatea, tehnologia robotică corporală, precum exoscheletele menite să protejeze împotriva vătămărilor corporale la locul de muncă, ar putea genera așteptări mai ridicate din partea angajatorilor cu privire la lucrătorii umani, generând, astfel, riscuri mai mari de vătămare corporală; subliniază că trebuie să se țină seama de aceste aspecte, printre altele de către legiuitori, angajatori, sindicate și angajați, prin intermediul normelor interne, contractelor colective, iar alte riscuri asociate roboților ar putea fi legate de antidiscriminarea care poate apărea în urma unui interviu pentru un loc de muncă, în cazul în care datele dobândite conduc la o analiză neintenționată; ia act de faptul că utilizarea roboticii poate genera inclusiv noi provocări legate de comerț și viața privată;
9. subliniază că, în fața unor divizări în creștere ale societății, cu o clasă de mijloc în scădere, este important să se țină cont de faptul că dezvoltarea roboticii poate conduce la o concentrare ridicată a bogăției și a influenței în mâinile unei minorități;
10. constată că impactul asupra ocupării forței de muncă și a politicii sociale determinat de progresul tehnologic și de robotizarea în curs de desfășurare a revoluționat modul în care oamenii accesează și furnizează informații, comunică, socializează și lucrează, creând astfel noi oportunități, dar și provocări, deschizând noi perspective prin posibila creștere a eficienței activităților și economiile de energie și de materiale; cu toate acestea, subliniază că, deși robotica și inteligența artificială promet într-adevăr avantaje pe termen scurt și mediu din punctul de vedere al eficacității și al economiilor nu doar în cazul producției și comerțului, ci și în domeniul în care, datorită interacțiunii, inteligenței și creativității umane, automatizarea este dificilă, astfel că aceste domenii au fost rezervate până în prezent oamenilor, un exemplu în acest sens fiind sectoarele în care lucrează un număr mare de persoane uneori slab calificate, ar putea exista riscul ca numărul de locuri de muncă în domeniul roboticii să nu crească suficient de mult pentru a acoperi pierderea preconizată de locuri de muncă în domenii precum transporturile, logistica și munca de birou; în consecință, invită Comisia și statele membre ca, în cooperare cu partenerii sociali și autoritățile regionale și locale, atunci când este cazul, să dezvolte noi mecanisme de protecție care să fie adecvate pentru tipurile de muncă și de carieră generate de digitalizare și de utilizarea sporită a roboticii, precum și să ofere educație și formare adecvată tuturor persoanelor;
11. subliniază faptul că, în urma dezvoltării și a utilizării roboților inteligenți și care colaborează și a inteligenței artificiale, diferența dintre crearea și pierderea de locuri de muncă ar putea avea consecințe asupra sustenabilității financiare a sistemelor de

securitate socială, a sistemelor de pensii și a sistemelor de ajutor de șomaj ale statelor membre și subliniază faptul că pierderea la nivelul ocupării forței de muncă pe termen mediu și lung, ca urmare a robotizării, ar putea fi asociată, de asemenea, cu riscul unei pierderi la nivelul capacității de consum; subliniază faptul că majoritatea beneficiilor generate de automatizare și robotizare în domeniul ocupării forței de muncă ar trebui să provină nu numai din reducerea costurilor cu forța de muncă, ci și din creșterea productivității ca urmare a unui număr mai mic de erori, a producției mai mari și a calității, siguranței și vitezei mai bune; invită Comisia și statele membre să consulte și să implice periodic partenerii sociali atunci când adaptează cadrul de reglementare pentru robotică și economia digitală, să identifice potențialele riscuri privind sănătatea și siguranța la locul de muncă, determinate de inovările tehnologice, și să ia măsuri adecvate pentru a le contracara și să exploreze posibilitatea introducerii unui sistem de notificare anterior introducerii roboților și participării conexe a acestora la cifra de afaceri a companiilor, în scopul impozitării și al contribuțiilor de asigurări sociale;

12. invită Comisia să prezinte orientări privind principiile etice și sociale stabilite pentru a însoți reglementările ulterioare în domeniul roboticii, în special cu privire la obiectivul definirii standardelor orientate spre viitor și adecvate pentru viitoarele evoluții tehnologice;
13. atrage atenția asupra așa-numitului „crowdworking” (muncă participativă); invită Comisia să analizeze această nouă formă de ocupare a forței de muncă și să examineze măsura în care sistemele de securitate socială și legislația muncii aplicabilă trebuie ajustate, pentru a le oferi protecția corespunzătoare lucrătorilor care practică crowdworking;
14. subliniază faptul că, deși nu putem împiedica progresul tehnologic, generația actuală are posibilitatea, dar și responsabilitatea de a-i contura direcția pentru ca acesta să aducă beneficii populației și planetei; este de opinie că Uniunea ar trebui să contribuie la o strategie integrată în domeniile politice ale bunăstării, creșterii economice și tehnologiei, pentru a se afla în fruntea dezvoltării globale; invită statele membre și Comisia să analizeze în detaliu consecințele în viitorul apropiat ale utilizării crescute a sistemelor de robotică asupra muncii și să ofere un cadru pentru această dezvoltare, cu o legislație concepută pentru ca tranziția tehnologică să fie cât mai ușoară posibil pentru angajați și este ferm convins că trebuie să se găsească urgent un răspuns la întrebarea dacă, drept urmare a evoluțiilor ulterioare în materie de robotică și a soluțiilor mai puțin costisitoare, vor exista locuri de muncă în care capacitatea oamenilor de a lucra va fi restricționată prin lege din cauza naturii dăunătoare sau periculoase a muncii în privința sănătății umane (ca în cazul normelor aplicabile în prezent pentru femeile însărcinate) sau din alte motive și să se găsească un răspuns la întrebarea care domenii ar putea fi considerate ca fiind restricții sau o interdicție a automatizării parțiale sau totale pentru a garanta siguranța și respectarea drepturilor fundamentale afectate de automatizarea tot mai intensă a unor întregi industrii, ținând seama de schimbările demografice și de sustenabilitate, precum și pentru a evita eventuale consecințe sociale neintenționate;
15. consideră că, având în vedere ritmul progresului tehnologic, ar trebui să vizăm legiferarea roboticii pentru viitorul apropiat; consideră, de asemenea, că legislația ar trebui să fie adaptată scopului, ca să se poată reacționa la schimbările științifice și tehnologice; este de opinie că este necesar să se anticipeze dezvoltarea de noi domenii

de afaceri, care s-ar putea dezvolta pe baza evoluției ulterioare a roboticii și a inteligenței artificiale; subliniază însă că roboții nu reprezintă doar instrumente de lucru, ci aceștia acționează din ce în ce mai mult în mod autonom în producerea de bunuri și servicii, prin urmare solicită sisteme de protecție cuprinzătoare care să asigure protecția adecvată a sănătății și siguranței lucrătorilor atunci când întreprind activități cu sau alături de roboți ori alte forme de inteligență artificială și norme de răspundere care să asigure faptul că daunele provocate de roboții autonomi pot fi clarificate în favoarea angajaților; în consecință, invită Uniunea și statele membre să încurajeze cât mai curând inițierea unui dialog public structurat privind consecințele dezvoltării respectivelor tehnologii și invită părțile interesate implicate în cercetare să dezvolte o abordare critică și să aducă o contribuție constructivă la dialogul public;

16. subliniază faptul că orice activitate de procesare desfășurată de roboți și sisteme de inteligență artificială trebuie să respecte pe deplin legislația Uniunii în materie de protecție a datelor și trebuie să includă principiul luării în considerare a vieții private începând cu momentul conceperii și principiul respectării implicite a vieții private;
17. subliniază că robotizarea oferă oportunități considerabile de a readuce industria prelucrătoare în Uniune și de a crea, astfel, noi oportunități de ocupare a forței de muncă, în special pentru mâna de lucru slab calificată;
18. consideră că utilizarea roboților în producție este însoțită de provocări majore pentru sănătatea și siguranța la locul de muncă; subliniază că robotizarea poate, pe de o parte, să reducă sarcina fizică asupra lucrătorilor, dar poate determina și o tensiune psihică mai ridicată, având în vedere responsabilitatea în creștere a individului în procese de producție mai complexe; solicită Comisiei și agențiilor sale, în special EU-OSHA, să examineze efectele digitalizării, ale roboticii și ale inteligenței artificiale asupra tensiunii psihice și să propună măsuri de contracarare a acestora; solicită să se ofere angajaților șansa de a juca permanent un rol activ în modelarea mediului lor de lucru, iar partenerii sociali și sindicatele să fie implicați la toate nivelurile;
19. evidențiază studiile științifice care au identificat patru probleme majore ce apar atunci când se încearcă o legiferare în domeniul utilizării roboților: discreția cu privire la platformele și producătorii implicați în dezvoltarea și cercetarea inteligenței artificiale, care este posibil să nu fie întotdeauna vizibili pentru legiuitori; caracterul difuz care apare atunci când sistemele de inteligență artificială sunt dezvoltate cu echipe de cercetători separate din punct de vedere organizatoric, geografic și jurisdicțional; discreția se referă la faptul că sistemele de inteligență artificială ar putea implica multe componente software și hardware prefabricate distincte și separate; subliniază că este posibil ca efectele punerii laolaltă a tuturor acestor componente să nu fie pe deplin apreciate decât ulterior și că opacitatea se referă la faptul că este posibil ca modul în care funcționează sistemele de inteligență artificială să fie mai opac decât în cazul tehnologiilor anterioare; subliniază că acest aspect ar putea constitui o problemă pentru legiuitori, ca urmare a lipsei de claritate privind problemele care pot fi generate de aceste sisteme și modul în care aceste probleme pot fi soluționate.

REZULTATUL VOTULUI FINAL ÎN COMISIA SESIZATĂ PENTRU AVIZ

Data adoptării	8.11.2016
Rezultatul votului final	+: 36 -: 7 0: 9
Membri titulari prezenți la votul final	Laura Agea, Guillaume Balas, Brando Benifei, Vilija Blinkevičiūtė, Enrique Calvet Chambon, David Casa, Ole Christensen, Martina Dlabajová, Lampros Fountoulis, Arne Gericke, Sergio Gutiérrez Prieto, Marian Harkin, Danuta Jazłowiecka, Agnes Jongerius, Rina Ronja Kari, Jan Keller, Ádám Kósa, Jean Lambert, Patrick Le Hyaric, Jeroen Lenaers, Verónica Lope Fontagné, Javi López, Morten Løkkegaard, Thomas Mann, Dominique Martin, Anthea McIntyre, Joëlle Mélin, Elisabeth Morin-Chartier, Emilian Pavel, João Pimenta Lopes, Georgi Pirinski, Marek Plura, Terry Reintke, Sofia Ribeiro, Maria João Rodrigues, Claude Rolin, Sven Schulze, Siôn Simon, Jutta Steinruck, Yana Toom, Renate Weber, Tatjana Ždanoka, Jana Žitňanská
Membri supleanți prezenți la votul final	Daniela Aiuto, Georges Bach, Amjad Bashir, Heinz K. Becker, Csaba Sógor, Helga Stevens, Neoklis Sylikiotis, Flavio Zanonato
Membri supleanți (articolul 200 alineatul (2)) prezenți la votul final	David Coburn